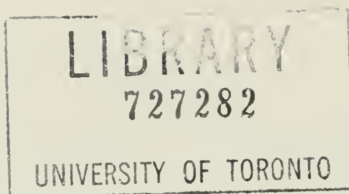
Veliký Boh Malých

Básne

Napísal
Rev. Miloš K. Mlynarovič

Slovakian compliments of
Fero Francis J. Zeman

Tlačou "Osadné Hlasy," Chicago.

Venujem
I. Kat. Slov. Ženskej Jednote
v Severnej Amerike.

ÚVODOM.

Pôvodca obyčajne nenapíše úvodu ku svojmu básnickému dielu. Diela také zväčša vydané bývajú bez úvodov, a jestli tu-ta s úvodami, tie na prosbu autora napíše starší, známy básnik, ako odporúčanie.

Túto knihu v prvom rade mienim dať do rúk mojich amerických krajanov a chcem, aby dosiahli z nej čím viac duševného pôžitku. To sa uskutočniť môže len vtedy, keď básne porozumejú. Základom múdrej hry citov, stáleho a hlbokého duševného pôžitku je porozumenie, je chápanie.

Predmet, o ktorom spievam, je hviezdnatá obloha, vesmír a Tvorca — Boh. Teda predmet nie je rukolapný a je vzdialený. Preto držím si za povinnosť podotknúť niektoré veci, ktoré dovedú ku dôkladnejšiemu porozumeniu básní a tým ku hlbšiemu duševnému pôžitku.

a) Deva, v knihe spomínaná, je genius slovenského národa, to jest duch, ktorý reprezentuje slov. národ; s ňou je básnik v láske a ona s ním a preto čo stála družka ho sprevadí.

b) Básnik s devou poberú sa so Slovenska do hviezdnatej oblohy a na chrbte svetelných paprslekov (lúčov) zaletia do najďal'ších strán vesmíra, to jest na Mliečnu cestu.

c) Na Mliečnej ceste básnik s devou, akoby na chodbe bielym kvetom posiatej, putuje ku brane večných stánkov, kde prebýva Boh-Stvoritel'.

d) Básnik s devou predstupujú pred Boha-Stvo-

riteľa s vecou na svete najdôležitejšou — s otázkou jestvovania slov. národa. Od samého Stvoriteľa chcú poučenie.

Dozvedia sa, že Boh stvoril zemeguľu a na nej veľké i malé národy; dozvedia sa, že Boh stvoril vesmír a v ňom menšie i väčšie svety, to jest nebeské telesá; a o všetko sa stará, stará sa aj o náš malý národ starosťou otcovskou. Preto básnik Stvoriteľa pomenoval **"Velikým Bohom malých,"** bo malé národy, malé svety tak Mu ležia na srdci, ako tie veľké a bohaté.

f) V Božích plánoch stojí, že slov. národ, čo národ, má jestvovať; má žiť a vyvinovať sa svojským, osobitným životom medzi ostatnými národami; toho docieli, ak dovedie boriť sa za svoju existenciu. Ak toho nedovedie, ostane neverným sám sebe a ostane neverným plánom svojho Stvoriteľa. A nevernosť je hriech.

Z úprimného srdca platím daň povďačnosti I. Kat. Slov. Ženskej Jednote v Amerike za financovanie tlače. Dal by dobrý Boh, aby toto moje najnovšie dielo bolo hodné našou krásnou organizáciou vynaložených obetí.

NA VYSVETLENIE.

PRELUDIUM — Predhra.

RYTMUS je pravidelná miera času, v ktorej sa dačo prevedie; v básni sloka, v hudbe tón, v tanci pohyb.

POVAŽIE — dolina kolo rieky Váhu.

KROEZUS — najväčší boháč v staroveku.

ŠTÓLA je dlhastá, šálu podobná látka, užívaná pri cirkevných obradoch; je znak cirkevnej hodnosti v katolíckej cirkvi.

PLUVIÁL — dlhasté, široké kňazské rúcho užívané obyčajne pri Požehnaní vo chráme.

GRANDIÓZNY — veľkolepý.

DRAPÉRIA — opona.

BROKÁD — hodvábna látka prešívaná zlatom, striebrom atď.

PORTÁL — brána.

FREŠKA — obraz namaľovaný na čerstvom plastri stien vo chrámoch a palácoch.

JASPIS, SARDIS, GRANIT (granát) sú drahokamy.

CISTERNA — omurovaná studňa.

MAMOR — najvyšší stupeň radosti; slovo nie je maďarského pôvodu, hoci zdá sa byť; slovo často užíva Hviezdoslav.

BIBOR — rumeň; slovo to tiež nie je maďarského pôvodu.

SFÉRA — kruh; obyčajne užíva sa na kruhy vo výškach.

LÝRA — strunový nástroj, ktorým Gréci sprevádzali svoje piesne.

TRUBADÚR — básnik-spevák.

MYRIADA — nesčíselné množstvo.

TRIUMF — víťazstvo.

VESNA — jar, bohyňa jari.

ATOM — prvok; keď sa v ohromnej horúčave podarí prvok kálať, dostaneme praprvky elektron a proton.

MOLEKULA — spojenie rozných prvkov; slovo užíva sa obyčajne na najmenšiu kvapku vody.

VESMÍR, VŠEHOMÍR — súhrn všetkého, čo jestvuje; Boh tiež jestvuje, ale On je nad vesmírom, ktorý stvoril.

SLNKO — to teleso vo vesmíri, do ktorého sústavy patrí naša zemeguľa; ktoré teleso dáva našej Zemi teplo, svetlo atď. — teda životaschopnosť. Je vzdialené od Zeme dačo menej ak 93 milionov míľ; asi 1,300,000 zemegulí smestilo by sa do Slnka.

SLNEČNÁ RODINA — patria do nej Merkur, Venuša, Zemeguľa, Mars, rodinka Hviezdic, Jupiter, Saturn, Urán, Neptun, Pluto; tieto otáčajú sa kolo Slnka.

ZEMEGUĽA — planéta, obežnica, na ktorej bývame my; dostatočnosť oxigenu v jej vzduchu umožňuje život na nej; cestu svoju okolo Slnka zrobí za rok, okolo svojej osy okrúži sa za deň.

MESIAC — (luna) — života neschopné, vyhaslé, sopkovým popolom okryté teleso; je od nás vzdialené na 239,000 míľ; ožiaruje ho svetlo slnečné; je o mnoho menšie, ako naša Zem, okolo ktorej otočí sa za 28 dní.

MIRA (Omicron Cety), červený obor vo vesmíri; asi 30 milionov slniek smestilo by sa do neho.

BETELGEUX (Alpha Orionis), červenastý obor vo vesmíri; 25 milionov väčšie teleso ako Slnko.

MLIEČNA CESTA. — Cez vesmír tiahne na bielo osvetlená hradská, ktorá zpravdy je nesmierny počest ohromných nebeských telies; tieto pre svoju diaľku zdajú sa nám byť rozliatym mliekom.

Hvezdári dnešní tvrdia, že tie najväčšie a najrýchlejšie nebeské telesá: Mlhoviny, alebo Nebule, odďaľujú sa od nás a letia ku centru Mliečnej cesty. Z tohoto zjavu zdá

sa, že stredišťom všehomíra je stredište Mliečnej cesty a tiež zdá sa, že náš všehomír sa rozťahuje, zväčšuje, rastie.

V centre Mliečnej nachodím trón Boha-Stvoriteľa.

MLHOVINA (nebula) znamená ohromné plynové teleso, z ktorého idú sa vyvinovať nové hviezdy; tiež znamená rodinu nebeských telies, ktoré pre ohromnú vzdialenosť zdajú sa byť ako kus hmly, plávajúcej v oceáne vesmíra.

GALAXIA je ostrov nebeských telies; tieto ostrovy tvoria vesmír.

PRELUDIUM.

Ponad Tatry, v mrakoch, striebrom
obrubených, slyšíš mihot?
Rytmom l'ahkým, l'ahulinkým
cvalom cvála mladý život.

Vidíš ho, drahý rod môj?

U Dunaja, stál kde Križ múk,
dielo cudzie z smutnej doby,
kde zapadla Slávov sláva:
nehl'aď viac v tie staré hroby!

Nelíhaj ku nim, rod môj!

Mŕtve doby nechaj mŕtvym!
Nesmúť, vidím nech ťa sa smiať!
Nové hviezdy, nové slnká
zvú nás . . . Hazardne tu viac stáť.

Rušaj sa, rušaj, rod môj!

Ponad Tatry, v mrakoch striebrych,
nemožno ti nečuť mihot:
k ceste Mliečnej rýchlym tempom
cvála mladý, švarný život.

Pôjdeme za nim, rod môj!

NOC PREHLBOKÁ.

Noc prehlboká, božsky tajná noc . . .
Považie hudbou vana zíva,
raj bohatství, krás, večnožitia
si snuje duša Tatier snivá . . .
Je prehlboká, božsky tajná noc,

Hviezd sviece kmitom vábia ihravým,
a jak oborker perál kýsi,
jak v sálach ťažko-striebry luster:
lampion luny vážne visí . . .
Hviezd sviece kmitom vábia ihravým.

S Slovenkou Slovák stojí v kmite hviezd,
zre na ňu svetov pod oborkrom,
dych spája sa ich s dychom noci,
v zreniciach horí vesmíra strom,
a zbožne modlia sa tak v kmite hviezd.

"Chce sa nám žiť, žiť slávne, večite,"
slôv žblnkal kryštál, ni prúd vody,
"a z čoho žiť? My, hladní, známe
len zo snov žitia tie veľhody.
A preds' chce sa žiť slávne, večite."

Tu zvlhly prudko očká havranné,
v ich vlahe zjagal celý vesmír . . .
Som zbozkal slzy, vpíjal vlahu,
v nichž' hľadal žitia nov'ho ples, mier . . .
A vlhly, vlhly očká havranné.

"Svet mamón márnotratne s' hostieva . . .
My s biedy hôlou, s pýrom v hľade
z dvier do dvier pospešíme svetom?
Pôjdeme smädní a o hlade,
keď sa svet mamón bujne hostieva?"

Na dotaz v odkaz svety zjagaly
kdes ľuďom v nedohliadnych výšach.
"Sme dedictvom vaším," volaly,
hlas ich znel ako slová prísah,
na dotaz v odkaz keď nám zjagaly.

Hoh! dedičia sme, Kroezi blažení!
Panenské, mladé, božské svety
zvú, vábia, voľne sa núkajú . . .
Len k nim! Smelými len vyš' vzlety,
však dedičia sme, Kroezi blažení!

KU NOVÝM SVETOM.

Ku novým svetom Boh nás volá,
poslanie máme . . . Tu nám štóla,
znak svätý nášho povolania,
znak boží nášho pomazania.

Nám treba ísť, nevoľno tu stáť,
nevoľno sa báť, nijak ustať,
ísť treba pre posolstvo rodné,
bo čo nám tu vravia, to svodné.

Ni ďalekohľad duša naša
ku svetom smele sa povznáša,
chveje sa loďka nášho bytia,
chvejú sa kriela nášho žitia,
nám treba ísť, nevoľno tu stáť,
nevoľno sa báť, nijak ustať.

Ten, čo nás stvoril, nosí v dlani,
volá nás v nové oceány,
ku novým svetom, k pravdám novým.

Žiť chceme žitím svojským, novým,
po takom žití srdce plače
a modlia sa vždy duše naše.

Dych diaľnych oceánov mámi,
ni krása a slasť božskej dámy,
sa víčka vlahou výšav rosia
a srdcia úpne do diaľ prosia,
a biele čelá nadchnúva van,
dlaň Milej moja objíma dlaň.

TYRAN.

"Kam, kam?"
Nás zstavil hrubotupý hlas.
"Kto to?" sa zľaklá pýta devica.
Zo zeme, sťaby prútom, vyšvihol,
pred nami zjavil sa ktos' neznámy;
krvočervený, dlhý kryl ho plášť;
pod obŕv štetky, v čiernych hlbinách,
zabehlé krvou mihaly mu oči
a čelo rancov s hrivou uhoľnou
so brkom kryla čiapka ohnivá.

"Kam, kam?" sa tázal znova, zvedave.
"Cit ľúby poklony žene nás do výš
holdovať Tvorcu, Tvorcu vesmíra
i krásnych Tatier; duša ktorho ľudská
hľadajúc hľadá a vždy túžbou túži."

"A zkadiaľ ste?"
"Zpod Tatier."
"Hahá . . . Tatry . . .
Znám, dobre ťa znám . . . Rabské plemä ty.
Vliecť sa k palácu? Otrok — videť Pána?
Čo vám? Hahahá . . . Podlosť neslychaná . . .
Bezslnný žalár miesto otroka;
on voľnosť, svätosť výše spotupí,

urážka Pána každé slovo mu . . ."
"A kto si ty? keď spýtať s' voľno nám."
"Dvormajster slávny pána kráľa nebies."

Zrak uprela na neho Najdrahšia,
v ňomž' kľačala jej duša prosebná:
"Dvormajstre slávny, výsluchy nám vypros;
daň vďačnú večne roniť budeme."
"Vás neprijme . . . tak výsluch nemožný."
"Nás prijme, prijme . . . Srdce poď, len poď!"
Len krok — dva . . . V cestu vstál nám cudzinec
a besne zreval:
"Neslychali ste:
Pán otrokov si prijať nežičí . . ."
"My otroci sme nie, no nie . . . viac nie."
Po silnom mojom hlase ozvala sa
devuša milá:
"Jednúc boli sme,
len šije boly. Duša? duša tá nie."
"Ste, ste . . . Kto otrok raz, ten otrok navždy."
Tie slová zstriasly bytnosť Najdrahšej;
v zlomených horko vzlykla nádejach . . .
"Najdrahšia, neslz, nežiaľ, nevzlykaj!
Kto poddal voľne s' otroctvu — ten otrok,
nie my . . . my nie. Zpod Tatier pôvod náš.
V spieraní nás vo večnom pútali,
nás milcov vrelých svätej slobody . . .
Reč, cudzinče: máš Boha? . . . Ktože on?"
"Boh môj i mojich otcov, pán-kráľ."

"Na pána-kráľa zotročil si Boha . . .
Oh, vesmír! Ľudia! Tvorca! Nebesá!
Oh, slyšte spoveď syna: Slovcia 'pán-kráľ"
kratučké, maľké hoc, nesmierny kryjú
sĺz oceán . . . Ich nemôž' milovať . . .
Bitého Boha chcem ubitých ľudí,
s názviskom dušiam, srdciam najsladším:
Jediný Priateľ, Otec predrahý.
Boh tento prijme nás . . . Poď, Najdrahšia!
"Nie, neprijme,"
pľul revom zádesným.
"Ak je Boh — prijme," zhesla devuša.
"Čuj, rabské plemä — neprijme, vráť s', vráť!"
"Sa vrátiť? Nikdy nie . . . Prac s cesty sa!
Je cesta voľná, pochod voľný tiež,
zastaviť práva nemáš putujúcich!"
— som odvetil ja . . .
Prudko on zblečal:
"Som vyvoleným, práva k tomu mám."
"Lžeš . . . nemáš. Podlá lož ti podstata."
Zasadly mraky desné jeho zraky,
zblýsklo sa v kútoch očí krvavých;
z úst penných šľahal ohnivý slôv plam:
"Plod otrokýň! Krv všedná! Ruháš . . . Čuš!
Som vyvoleným, poklonu chcem . . . kľakaj!"
Zspľul Najdrahšiu a búšil v prsá mňa . . .
V mne bitom povstal ľudstva bitý Boh . . .
Som vzburácal a vzhromžil pohromou.

Päsť povzdvihly mi krivdy vekov hromné,
šľahol som v oči mu a povstal boj
boj bitého Boha sŕdc ubitých
s božíkom starých vekov tyranských.
Ak hromy — hbité padly údery,
krv rozbúrená syčala zo šíj . . .
Mihaly pästi, borcovaly prsá.
S rtov Devy zľaklých prosby perlily:
"Na malých vzhliadni Priateľ maličkých!
Sŕdc bitých bitý Bože zvíťaz v nás!"
Päsť podvihly mi krivdy stoletné
— olovom padla . . . A na ceste Mliečnej
osudom modlí svíja sa v porážke
tvor ukrutný, ten žravý dvormajster
a slzí — slzí nad nim jeho boh . . .
Pri modlách zbitých, vzorov všekliatby,
s víťazstva vencom stojíme si my
v objemoch tuhých, s pery na perách.
Dych mieša s' s parou chrchlavých ich pľúc,
ich dlhavý ston preráža náš bozk.

ČO BUDE S NAMI?

"Čo bude s nami, čo len s nami bude?"

"Neboj sa, Milá, srdce predrahé!"

Jemnušké srdce napadol strach krute
a prebodnuté klesá na dráhe.
Poplašil ktože tento tichý zvon,
kto srdcom jeho v plachu na bok bije?
Vhnal ktože vtáča v divý, besný hon
a labutie proč svisly zrazu šije?

"Čo bude s nami, čo len s nami bude?
To srdce moje napadol strach krute.
Oh, pevče, pevče môj! Ležať ho vidím . . .
Prestrašná vída! Nepriatel' nám bol,
krv predsa l'udská . . . Snáď nás celým žitím
zatieni krvou vrúci, večný bôl'.
Sme Slaviani i holubiči rod,
vždy vraždili nás a my nikdy iných,
a teraz, k Otca stánku keď len schod:
náš Otec najde nás včul' s krvi vinných.
Čo bude s nami, čo len s nami bude?
To srdce moje napadol strach krute."

"Neboj sa, Milá, srdce predrahé,
strach premož, neklesaj mi na dráhe!
Súmenie vlastné, vše stoletia zašlé,
tie nemé hroby hlasne prisvedčia,
že pästi naše nemaly byť skvaclé.
Múk Getsemán prešli sme my všetcia
a stonom rodu ozýva sa vesmír . . .
Pst, slyš, donáša ho sem nežný van . . .
A slzy naše — všemožných až bez mier —
už naplnily každý oceán.

Neboj sa, Milá, srdce predrahé,
strach premož, neklesaj mi na dráhe!
Nuž vždy len trpeť, zmierať vo žalári,
žiť nevoľou a živoriť po rabsky,
nevideť Otca, nezdraviť Ho — vari
to želáš naďal? S rabstva preč svázky!
Chcem svetlo, voľnosť, sladký Boha lon,
a blízkosť Otca žiadam. Žiadaš i ty?
Tak žije nech boj, zápas! Vo tmách, von,
živoriť nechce, nesmie Slavian bitý . . .
Neboj sa, Milá, srdce predrahé,
strach premož, neklesaj mi na dráhe!

Žiar nová nových svetov venčí nás,
skvie nová, božská obzorom už dúha

Prihopla Milá, objala ma v pás,
vzájomná v srdciach rozžala sa túha.
Môj žížeň tela hasí kryšťálvlaha
a žížeň duše bosk jej ohnivý . . .
Spešíme smele, božská zve nás dráha
i uvítajú božských krás nivy.

ZA HRANICAMI ZEME.

Už sme za hranicami Zemegule . . .

Šliapeme božské, nedotknuté pôdy,
obloha nová klenie nad nami,
a obrazy si nové duša plodí
u grandióznej svetov u brány.

Tu všetko svieže, pozemskému oku
nezmerné, srdcu neprecítna slasť;
vre rieka života vo búrnom toku,
náhliac sa novým svetom základ klásť.

A oborpaliem vo vábivej tôni,
kde kvet kaktusa vážne s' rozvíja,
vo ružodaždi, vo mámorovôni
stojíme smele — Milená i ja.

Tu labuť spieva, vtáctvo obletúva,
s hlaholom vábnym v plecia nám sadá;
ľov, tygrov ku nám priračkuje húfa,
ju vábi, zvábi naša dúš-vnada.

A Milá tlieska-plieska opojená,
zrak vzplanie, biel líc rumeň zčervení,
rtov stuhy slasti žiarou sa rozvlnia
a šepce mi o blahoslavení.

Oh, prilni ku mne . . . hlavku v moje plecia!
Ak stelesnený Boha-Otca bozk
sem vpadni v pery, nech sa nám hneď svenčia,
a slyš — však slovcia moje ani vosk —
ak včielka včielku slyší v sladkom úle,
slyš ma za hranicami zemegule.

PRED SLNKOM.

Bol som záhradou, plot čo z desák otáčal,
plot dolámaný, zúfancov ni nádej;
V nej moril som sa márne, márne som kl'ačal.
Van l'kave sa dotazoval, čo to za dej?
Kde kalich vône, žitia ozdoba,
záhrada púšti proč sa podobá?

Bol som, ni mŕtvosť pôl' — dolámal môj sa pluh
v oraní stvrdlej, starej, skalnej pôdy.
Oh, kone vranisté, váš márny všetok vzpruh,
to mŕtve pole nič nám neurodí.
Prázdnota dudie stodôl, šial'ne zvýja hlad
z život pol'a beží v mŕtvy večno-chlad.

Pohrebná kapla ten krás svätý všehomír;
v ňom dáždia slzy, srdce zúfale tlká
a škerí tlamy bez nádeje besne vír;
na svietnikoch plam hviezdosviec len blká;
kde ťažká visí drapérií chmár
i bezbarevná straší, šklebí tvár.

Ožil som znova, ožila ma tvoja moc;
tvoj západ večný predsa len nebol,
ktos' ťa vzkriesil a si skrášlilo moju noc.
Bol to Hospodin? Strašný duše bôl'?
Snáď výsluch to prôsb, pradedi čo vyliali
pre západ tvoj u Bratislavy vo žiali?

Tu som, tu pri tebe, s prevrúcnych holdom vdiak . . .
    Nežijem ani . . . srdce len čo tlká . . .
Ja uhnatá zver, poplašený víchrom vták,
    ja zápor svetla a života muka.
Som tu, pri večnej žiari večný tieň,
v priehlbni svetla temnôt priehlbeň.

V oblohu čiernu raz-dva vhopni Slnce sláv
    a temnú zapál, oživ zamrzlú hruď!
Hmlám smrtným rozkaz daj a pánstvo Smrti zdláv
    a zastav jedom nakazených vôd prúd;
svet utvor nový, nebesá čo dá mi
s mladistou lunou, s novými hviezdami!

Som dieťa svetla i milenec som alnia,
    ja plávam v Slnci, ono s' velebí v mne . . .
Viac sa nebojím, však sa polia rozvlnia,
    záhrada zkvitne, vesmír s' zmení divne
a o triumfe Slnka zaplesá
môj svet: tie Tatry vdol, vhor' nebesá.

PRED LUNOU.

Kúpe sa bytnosť malá v oceáne blaha,
bo tu som, krásna luno, tu, u teba.
Vždy som o láske políval,
v snoch meno tvoje vzýval
a v tebe hľadal moju čiastku neba.

Po púti trápnej — prišiel som z úpätia Tatier —
vidím ťa, mesiac smutný, zoči voči,
zrem tela tvojho na biel,
vnáram sa líček vo pel
a kolo mňa sa vesmír nový točí.

"Ó, hallo, luno, hallo! akže sa mi mávaš?"
A ona — kolovratom ak kto cvála —
vystrela ruku po mne,
prilnula k srdcu sklonne
a naša hruď v objati ďalej sála.

Šepnul som jej v dutiny: "Hallo, ak sa mávaš?"
Neodvetila . . . Očká s' zaperlily . . .
Ju mocné stisly žiale,
šialene hnala v diale
ak tie, čo predmet lásky utratily.

"Prezraďte, sestry - hviezdy, čo to s mojou lunou?
Jej telo pročže zimné ni sňah, ni l'ad?
A proč mi neodvetí
na spytovacie vety
a keď zrem na ňu, skrýva pročže si hl'ad?"

Z hviezd jedna prezradila luny každučký taj:
"Bol čas, keď lunu zdravia plň venčila,
keď rumeň, zlatistá žiar
krášlily údy a tvár
a triumfálny žitia valc tančila.

"Očakávala kohos' z dial'nych dial' vesmíra;
mal prísť, však tak písala kniha žitia . . .
Čakala v plní krásy,
biboru viata jasy
ak v oknách hruď tá panien mladá, hbitá.

A milec neprišiel, vyčkávala ho márne.
V čakaní zbledol bibor, schradly údy,
vyhasnul vulkán srdca,
posledné dychy rúca
a rada by sa striasť vyhaslej hrudi."

Z jej vypnul som sa z objatia, zaplakal horko
— nešťastné duše v láske l'utovať viem —
a sklonil tvrdú šiju,
žial' ťažký sklonil mi ju
a rozslzený po nej mrem i ju zvem:

"Ó, luno moja, kamže sálaš? Nyješ usnúť?
Na chvíľku postoj! Mám ti čo povedať:
    "Vo všehomíre jest to
    i pre mňa tiché miesto,
kde dá sa v slasti zasniť, aj bôľov vzdať?"

PRED ZORNICOU.

Z hmiel dusných zimnočiernej zlo-noci
a zhlbín, des kde hnietil v líci,
z dier, v zámlku kde hynú otroci:
sielal som vzdychy ku Zornici.

Keď pálil bôľ, šiaľ besne burácal,
veleba duše hnila pliesňou
a nádej žitia hltal mora žiaľ:
v tom žitia pekle bolas' Vesnou.

Vedel som, zsvitne že ráno rán,
s pŕs padne ťarcha hmiel i temnôt,
opustím mreže, vystrem s' dokorán
a prídem k tebe voľný v rytme nôt.

I tu som, rabstvo kde ma neviaže,
kde voľný voľne ľúbim teba,
velebí kde sa Mliečnej nadražie
a skvie hviezdnatý portál neba.

Slz valnatý vždy viedol k tebe tok,
tys' bola navždy moja nádej . . .
Dnes, dedič som ja, ty môj majetok,
hoh, dedič! — žitia zmenil sa dej.

Hej, tanči vesmír! — zuní hudba sfér —
vesel' sa, l'ahám ku Zornici . . .
Nech milkuje sa raz syn Podtatier,
nech mu zahorí láska v líci!

Drahučká, poďže . . . l'ahni povedl'a . . .
Zobji ma, pocel . . . Tak ni, len ďal, ďal . . .
Oh, zasvieť, zkrášli ma svet vše svetla,
daj l'úbiť večný Lásky ideál!

MLIEČNA CESTA.

Za končinami gule — zeme,
kde nesmiernosť si voľne drieme
a nekonečnosť domov svoj má;
tu v vlasti výšav, krížom zrovna
vesmíra, svetov veličavných
ramenom: spiecha Mliečna.

A nik, no nikto bližšie ku nej ako my,
ja s Milenou . . . Len jediný krok
cez portál svätej, slávnej ohromy
— a sme na nej . . . Krok, jediný krok!
. . . Postupla noha a hruď rozplála
sa v prekročení prahu portála. —

"Oh, ľaľa! patri srdce moje,
tu Mliečna cesta . . . Pevče, oh, hľaď . . ."
Zatlieskla ručky . . . V šiale kto je
mámornom: zrudel ten jej pohľad.

Hoh, Mliečna cesta, čože si ty?
Var' veniec z ľalíj panien vitý?
Var' pochod biely Slávy dietok,
čo mrely v rabstve ako kvietok
nádychom skazným mrázov desných?
Bo sad stokrások sňahonežných?
Alebo vojka slz a potu

z čiel, z očú slovenského rodu?
Bo azda kŕdel' túžob a prôsb,
ichž' vzlet zastala ukrutnosť hrôzb,
bo k Hospodu vchod ktos' im bránil,
pri bráne nebies zhanil — zranil;
nevyslyšané si tu stoja
ak cesta Mliečna, čistá, svieža? . . .

Oh, cesto slávy, priezračný jaspis
a granit, ohňom lesklý sardis
ťa prezázračnou freškou dlaží.
Nad tebou, v svetlom vzduchu, sňaží
vonnoružových roj lupienok;
a jako duchov vzlet myšlienok
bezcestnou sférou hbite uháňa:
nás žene dráhou nežnosť závana . . .

Oh, cesto, v ruke Tvorca lýra,
panenská pieseň všehomíra,
vše bájom — zvukom ozdobená!
Milostná lýry zve ozvena:
"Prijď, stúpaj noho, blahá noha!
Váš každý krok — bozk čela mojho
túžený, slastný . . . Stúpaj, stúpaj!"
A ružodážďa padá krúpaj,
ak duša Mliečnej uháňa
v akordoch smelých závana.

"Lal'ad'!"

"Čo zas' zreš?" Na bielunký
jej zieram palec; zrak i um ký
zas' zhliadly taj, švar panorámy?
A zprava, zl'ava tiež, dráha ni
kejs' mladej krásky panenský driek
— vyozdobená stuhami riek,
v ichž' kryštálovej, sviežej vlahe
labute hrdé s' večnoblahe
milkujú v lesku rýb zlatistých.
Riek za brehami, hudie kde dych
pevavej vtače, si leží háj
kaktusov, paliem ni živý taj.
Strom fakl'ou rozžiatou plápolí
i vencom okrášl'ujú dráhu.
Jak háj šelestí, vtáč hlaholí:
spešíme v rytme, v božskom blahu,
bo kýs hlas tajný, sťaby chorál,
nás volá:
"Ďal a ďal! Vyš a vyš!"

NA CESTE MLIEČNEJ.

Tu, vstred sme svetov veľkých, prevelebných . . .

Ni v hĺbky božstva tajné vhrúžený mních,
si môže sálať srdce, noha, oko
bez medzí v diale, v výše, prehlboko.
Tu všetko čo je: s plňou dobra, krásy
stojí si večnom, svätom vo sobáši.
Rúk ľudských dotyk, šľapaj ľudskej nohy
pel nezosráňal krásnej so oblohy.
Keď zreš: plam oka nie je poblk sviece,
čo motýľ kriela trepotkom hneď zmece;
zrak tuna ni plň mohutného slnia,
čo nezahasia víchre, len rozvlnia.
Pier stuhy nie ak čiarka bledá v piesku,
než záron hĺbkou nebies v ohňoblesku.

Kto vkročiť šťastný je v labyrint svetov
i kráčať cestou Mliečnou — tužob métou —
ten chápe všetko, srozumie vše taje:
proč luny kvília, každá proč bledá je,
črú zkadiaľ slnká božskú velebnosť síl?
Srozumie cesty hviezd, ich čardejnosť tríl . . .
Keď zdumie skala, vtáčok zašviholí,
si vzdychnú háje, morá v dobrej vôli:
dozvie sa, čo chcú, čože si hovoria?
Tu duše rečia, reči v bytnosť s' vnoria.

Ľahunko, jemne, vzdychy ako snenia,
ak lesk kriel duchov: svety letia, s' menia . . .
Šliapeme každým krokom iné pôdy:
od Slnka k Lune, z Luny k hviezdam s' chodí
ak z chýžky v chýžku letnom vo bungalow,
kde so verandy zneje milé hallo.
Len krok, a noha pôdu Marsa hladká;
len krok — tvár sa zaskvie Zornice sladká;
krok — dva: Jupiter, Venus nám vo náručí
a Saturn plesá, Urán, Neptún ručí.
V momente snadno zobješ telo Míry
a v druhom hlas Betelgeuse volá milý.

Sme v centre svetov slávnych, prevelebných,
sĺz kde neroní, necíti potrieb nik;
kľud úplný tu kochá činnosť večnú
a bujný žitia ručaj v nekonečnú
povznáša pilne sa vždy v harmoniu,
a v rovnováhe — o nejž' umy snijú
len Hospodina — sa kolimbá vesmír
ni dieťa Tatier v zvukoch materských pier,
ni šuhaj, sbozká keď Slovenke pyr.

PADAJÚCE HVIEZDY.

Ak sme si cestou kráčali Mliečnou,
zobletúvalo myriard nás hviezd;
prilnuly ku nám, zastaly cestu,
pod nohy padnúc, v krok nám šly sa vpliesť.

Spoznali sme sa, podali ruku,
holubi ani sadly nám v plecia,
s pocelom slastným šepkaly v ucho,
šepkaly tajne ak v Tatrách plesá.

Šepcete čo nám milené hviezdy?
O kráse vari bohatých nebies,
bežia kde svety, každá hruď túži,
rozkvitá blaho, ozýva kde s' ples?

Zšepkaly znova . . . Ahá, už vieme:
prosia nás o bozk, žiadajú pocel.
. . . S ohnivou túžbou sbozkali sme im
nevinnosť s líčiek a blaho so čiel.

Pocel náš mámi, pobozk náš zmámi . . .
V opoju slasti utratia váhu,
s nesmiernych výšav padajú nadol
— v usmrtných hlbín bezcestnú dráhu.

Padajú bozky — padajú hviezdy,
popadnú jedny, prichodia nové . . .
Bože náš, povedz: proč sa tak roja?
Zobjeme proč ich? Bozk náš proč hovie?

BÁL HVIEZD.

Vesmíra vo sieni zrkadlo striebre
— zrkadlo mesiaca obrovské jagá;
hĺbky ak lodičku, vlnky ak labuť:
dychtive kohosi milého čaká.

Popred nim v nedbalkách z bielunkých čipiek
hviezdičiek ľalijné stoja si dámy;
každá sa umýva, oblieka, češie . . .
Príde var' vohľady milený Známy?

Bájavé vidiny! V zrkadla hĺbkach
mihajú — blesajú hviezd — dámam údy:
panenské náručie, ľalijné šije,
očiek, úst, prsníkov ihravé prúdy.

Rozptýli s' opony zaťažký brokád,
do tancu zahraje orkester nebies;
na dlážke javišťa hviezd-dámy tančia . . .
Pozera, poslúcha všehomír ten ples.

Tančenie pozerám veselých hviezd-dám,
poslúcham orkestra akordy hromné,
a zdá sa, nebesá vo mne že hudia
a zdá sa, hviezd-dámy tančia že vo mne.

Z TAJNÉHO PORTÁLA.

"Pevče môj, zazri len!" Devica krásna
pokývla prštekom, na ňomže duša
radostná, bielunká zachvela s' jemne.

Z tajného portála vesmíra hrave
videl som mladistvé vytančiť svety.
"Devica, pozriže — s vznešeným citom
zslovil ju — povstaly heroji ani
zo svojho hrobišťa štrbnaté, staré,
zskonalé svety k životu znova,
— z postele povstaly mohutnej Lásky.

Ako sa rozvinú nádychom jara,
božského jara, púpatá kvetov,
rozvité v podzim velebne sprchnú:
mesiace obledlé, tanečné hviezdy,
Žeravých nadslniek tisíce nové
prichodia stále si, odchodia tiež tak.
Dieťa ak milené vypučí smevne
z periny teplučkej, ručkou sa lapí
matkinej ruky a v krok sa tiež pustí:
budúce svety tak — mohutne drieždia,
dunia čo vo teple periny zo hmiel —
na povel Veľmoci, všemožnej Moci
započnú pochod svoj, životnú dráhu.

Vlasťou je všehomír večného žitia,
vilného bytia a mladosti sviežej;
nezhynie nič v ňom, len tajne sa mení,
meniť sa bude vždy na večné veky.

"Holdujú starinné vesmíra svety
svetom tým mladučkým . . . Holdujme i my!"
Devica, tiež i ja, s sklonenou šijou
z nádoby verných srdc pozdrav sme liali
mladistvých svetov v kolibu teplú.
"Vítajte, vítajte!" zhesla nám duša.

— Zpod Tatier vyšiel kto, ochotne kľaká,
kľakaním bol mu však minulý život.
Pokľakli sme i my, vedomí: mlaď-vňať
kvitať že bude vždy mohutne, bujne
Tatrami i nami — milenci Tatier.

MLADÉ SVETY PRED SIEŇOU.

Ktosi klope na bránu . . .
Pospeš, zazri, kto to je?
Možno, pýta ochranu . . .
    Slnka to guľ'a
    k nám sa kotúľ'a.
Hurráh! zhesly v opoje.

Ktosi plače za dvery . . .
Raz-dva, spatri, kto to zas'?
Chce snáď žitia dôvery?
    Mesiačok mladý
    s švarnými vnady.
Vítaj! Poď, poď medzi nás!

Dotknul sa ktos' okienka . . .
Nazri, čo to zajednu?
Je to včielka s lupienka?
    Kde zas tu vzala
    hviezdo ty malá?
Zdrastvuj, zdrastvuj! vbrnkni dnu!

— Žiadna závisť, žiadna zášť.
Smevy, bozky, objemy
a slasť, bratská slasť;
    v bozkoch si dlejú,
    spoločne pejú.
Proč nie je tak na zemi?

STARÉ SVETY.

Ak starec rancov z borby žitia
si kul'há na hôle v tíš mieru:
tak staré, zbledlé svety s' berú
ta, kde ich s milým srdcom víta
zjav tajuplný — nýta zmena.

"Čo vravíš? Zatúžená zmena?
Skôr tmavý hrob, skôr smrti ten lon?"
"Najmilšia, mysel' už raz vylom
z úzkopŕs l'udských diel: Vedz: nieto,
niet smrti. Váh tiež zmení koryto,
tak žitia večne sa tok mení
a nezahynie . . . Smrti nenie.
Čo je — to bolo, bude navždy,
žil kto raz z nás — žiť bude každý.

Kam tiahnu staré svety?
Stranou vesmíra tajnou najdeš miesto
so povolaním, ak má hniezdo,
kde večne, v loži Lásky, s' spája
Boh s Bohom ako milci dvaja.

Nám celú bytnosť zchvátil kýs' cit,
cit svätotajný . . . V poklony byt
zmenila naša chvevá sa hruď,
i najmenší ten zmizol sŕdc blud.
Sme padli — čudy ťa tu schytia —
kloniac sa Lásky tajnoskutku,
v ňomž' Boh sám našiel statu, hnútku.
Vretenom času plynú chvíle . . .
Té svety staré, zošedilé:
hrdzavé slnká, čierne mesiace,
hviezd dlhé rady, strašne krviace,
nekvília bôl'ne?

Kto úlohu
napnutím konal vlastnovlohu,
ten ako hrdin ustupuje.

"Oh, pevče, smrti ozaj nenie?"
"Nie. More ak koryto mení:
zostarlú zmeníme i my hruď,
keď zemskú trápnu skončíme púť.
Nám zaholdujú mladé svety,
ak za starlými hruď nám sletí
ta, kde Boh s Bohom v láske s' spája
ak pod Tatrami milci dvaja.

NIČ NEZANIKNE.

Z objemov vesmíra nič sa nevymkne,
po celé večnosti nič nezanikne.

"Milená, neslyšíš s novými zmeny
ľudstva i Slavianov volania zveny?
Z slnečných nadkotlov milionročné
lúče tu jagať zreť denne i nočne.
Prvého človeka, prvého Slaviana
vymknuté paprsky z očú van uháňa
a zvukov radostných — kvíliacich krása
nad Mliečnou sa cestou slávnostne vznáša.
Vznešené nádeje, rodné pŕs túžby,
slavianske snahy a za pravdu súžby
v súladnom, víťaznom chorále žijú."
Hoh, pst! slyš! Pery si chorále vijú:

CHORÁL.

Z činov l'udstva ctnostných stkal si Boh svoj plášť,
z jemných l'udstva citov vonnú čre vždy masť . . .

Krása plášťa jasá,
masťou kypí čaša . . .
Žiar a kýp! Nezhynieš, v večnosť sa obvinieš!

Nekonečnosť, vítaj! — l'udstva túžôb vlasť —
v tebe žitie naše vekmi snená slasť . . .
Žiary tatranské,
zvuky slavianske
musia žiť! Nezhynú, v večnosť sa obvinú.

SPASITEĽ.

Tu, Mliečnou cestou kráčal aj Spasiteľ.

Rad slniek slávny vyiskrel Mu z vlasa,
z úst, z nekonečných akoby cisterieň,
na smädné ľudstvo vyvierala milosť,
po stopách nové rodily sa svety.

Šiel biely, svieži ni sňach, päť diamantov
žiarilo na Ňom, pluviál bol vesmír.
A po koberci, stkanom zo modlitieb,
tá Jeho svätá chodovala noha.
Cez všehomíra nedostihlé plecia
— úzadný akby stín — sprevádzal Ho kríž.

Chór duchov, svätých sbor a myriada
nebeských telies pely Allelluju.
Zdoľ svety kliatby, shora svety slávy
kľakaly paliem vo dáždi, s Hosannou,
a prešiel kadiaľ: veľkonočné ráno,
to slávne ráno, ráno rán vzplálo tam.

Pravicou Jeho chodovala ženská
— vše svety išly padať Jej ku nohám —
čo z malíčkého prišla Nazaretu
a nazaretskú pela koliebavku,
v tejž' zvukoch kráčal On — Spasiteľ Tatier.

V SVÄTYNI VESMÍRA.

V mámore velebnom kráčajúc cestou,
tajnostný zavznel hlas tajplnou vesťou;
rodinne, bezhlasne zazváňa ten hlas,
spútajúc kolená tvrdá ni reťaz.
Zstonaly vesmíre — priatelia naši —
ak sme si kráčali v labyrint spásy.

Pred nami v nádhernom vesmíra tíši,
v katedrál-svätyni Boh-Otec dlie si.
Žiaria tu svietniky, svietniky Tatier,
slyšať tu slávhymny slavianskych ňadier.
Vesmír Ho nespútal, okryl len ak plášť,
s Neho ssal života bujarosť a slasť
Sa ihrá s Jeho van kúdel'ou vlasa,
kúzel'ným pocelom s Neho skvost striasa.
Z slniek Mu koruna, ústa Mu dúha,
drieku pás — z mesiacov utkaná stuha.
Oči — dve žiaristé bezodné morá,
v ktoré sa s nádherou Tatry vždy vnoria.
V pravici skve sa Mu umelcov kreslo,
"utvárať, milovať:" plá nad Nim heslo.

Pred nami v nádhernom vesmíra tíši,
v katedrál — svätyni Boh-Otec dlie si.
Otec môj, kostolník, zažína sviece,
matička skrášl'uje oltára líce.
'Nábožných Výlevov' stony v výš drú sa,
počuť tiež nápevy 'Tranosciusa.'
Žiaria tu svietniky bronzových Tatier,
slyšať tu slávhymny slavianskych ňadier.

PRED TVORCOM.

V svätyni vesmíra, pred nami v nádhere
umelcov Umelec si v sláve velebí.
Stráže niet, ku stánku do korán čnú dvere . . .
"Chranné kde cherubi? Niet ich tu potreby?"
"Milená, Boh nie je skrytý Pán, skrytý král';
núka sa sťa krása l'úbezných Tatier brál . . .
Rabský strach tyranstva, zvšedlá krv 'nadrodu'
skryly Ho pred nami v palácov temnotu.
. . . Skrytý boh — žiadny boh, modla len zbábelých,
krehký črep krehkých rúk, fal'ošne umelých."
Boha chcem, pred ktorým srdce sa rozláska,
Boha chcem, ktorý nás otcovsky polaská,
k srdcu si privinie l'úbostne dieťa ni,
ktorého sladkosť pier zacíti pera mi . . .
Spešme len, nech l'úbosť roznieti bytnosť nám,
spešme len odvážne, vesmíra zve nás chrám.
Naše v Ňom miesto je, nie v kútoch posledné
— predné to v svätyni, tvár kde v tvár pohliadne,
z našich kúr kadidiel vonne Ho omámi,
s dychom dych s' pospája, s božstvom sa oznámi.
. . . Kročme len, devico, spešme len blíž a blíž,
složme si vel'bludy, srúťme si s ramien kríž;
vo dial'ach od svetla, golgotou stoliet,
zhrbácal vzrast sa náš, moril sa dúš-vzlet.
. . . Kročme len, spešme si blíž a blíž, smelo vpred.
Ručku daj, znavenej hrudi daj s' podopreť!"

Schytla mi pravicu s srdiečka zachvením,
zablysly očká jej, vlasa zskvel orgován;
smelo si kročila so mnou vpred — s znaveným . . .
Všehomír zajagal, zanôtil sladko van.
Premihlo mysl'ou jej . . . Zstavila pochodeň . . .
Jaj, čo to? Vyschla snáď studienky priehlbeň?
Kúzel'nej striasol ju sily kýs' tajný prúd,
struna ak splašená zachvela jej sa hruď.

"Pevče môj, pevče môj, prijme On, prijme nás?
Našej styd nahoty objaví Jeho jas . . .
Sviatočný kde nám plášť, lesklé kde topany?
Chudoby pásom driek máme my viazaný.
Maličkí, biedni sme — bohatý, mocný On . . .
Srozumie jazyk náš? Nezžene do tmy von?
Pevče môj, pevče môj, prijme On, prijme nás?"

"Najdrahšia, poď, len poď! Ručku daj!
[Kročme vpred!
. . . Viery deň zasvietni, žiar, oh, žiar mohútne,
plam nech tvoj slnečný mračiská pohltne,
obavy, nevery mračiská prekliaté . . .
Najdrahšia, krýdelce musíš mať rozpiate,
zatrepoc, rozptýluj hustohmly, mraky!
Neboj sa! Otcovské čakajú zraky,
sladunké náručie, hodvábny objem,
neznámy doteraz človeku dôjem . . .

Povieme: zo diaľnych spiechame ťažko diaľ,
minulosť boly nám otrokov vzlyk a žiaľ;
z horkých prác, z žirných pôľ veľhody iný mal,
rúcho nám nahota, pokrm len mrvín kal,
v útlosti sviatočné zdriapali s nás rúcha,
márné nám modlitby, nebies tiež rozrucha.
. . . Najdrahšia, poď, len poď, ručku daj, kročme
[vpred!"
Schytil jej pravicu s hlbokým zachvením.
Zablysly zraky nám vlasov zskvel orgován;
V rytme sme kročili s velebným nadšením . . .
Všehomír zajagal, zanôtil sladko van.

VELIKÝ BOH MALÝCH.

Portál otvorený . . . Nad nim klenbou dúhy
z hviezd sa žiaria slová:

"Veliký Boh malých."

Slasťou prenesmiernou kypí srdca kalich,
oplýva nám duša oceánom túhy.
. . . Prekročíme portál, grandiózny portál.

Pred nami skvie tvorca sťa ohnivé more,
naplňuje vesmír i v tom okamihu
bytnosť povylieva cez vesmíra póre,
utvára i živí silou svojho dychu . . .
Zas' zdá sa byť malým, oka do zrenice,
— jemný blkavý plam tenulunkej sviece.
. . . Padlý aj s Milenou k svätým Jeho nohám
zašeptal som:

"Otče drahý, Bože malých!
Kedy dostaneme rodu milého chrám
— naše Tatry. Dlho zlocudzinec mal ich . . .
Podnes nie sú naše . . . Ušiel tyran svodný . . .
A brat nie je prajný . . . Chceme vol'nosti svit.
Len daj, oh, daj, rod by bol slobody hodný,
vedel z skutkov vel'kých večný veniec si sviť . . .
žehnaj, žehnaj náš rod! . . ."

Tu mi zmlkly pery;
len to vzletné slovo mal som v srdci, v ume,
— jedno jedinké: rod. Lenže veľ nádhery
vrchol zachvátil ma, zmotal som sa v dume,
v dume slastnej, že raz tu sme už, tu pred Nim.
Z úst zpäť v srdce sprchal mi slôv prevrúcny roj,
srdce s bytnosťou zas' celou zalial jedným
rozprúdeným rozkošvalom mohútny zdroj.
. . . Zamlkly mi pery a s nich v blankyt duše
padá — padá, krásne slovce padá: rod.
Spása vlastná? Milá? Zabúdam si rúče
ja, ja Slavian na ne pre ten draho-rod.

Sohnul sa Boh, zdvihol, k srdcu prilnul si nás,
k srdcu milostnému, k srdcu opojných krás.
"Zkadiaľ — zkadiaľ, dietky?"
Zšepla Premilená:

"Z kraju Tatier, z kraju bitých a malých,
naplňuje vesmír ktorho stonov zvena,
vycedil čo do dna všehorkosti kalich."

"Z kraju Tatier, srdce nechal kde som moje?"
Velebne sa usmial. Úsmev zatônil ten
polnahosť mi . . . A jak Bohom — Otcom kto je,
vložil v náručie nás, vhojdal v sladunký sen.
. . . Bol to sen? Bo život nový, prisľúbený?
Blahomámorom nám plamie srdca vatra . . .
Zavznel hlas, ak rýdzo — zlata, preľúbezný:
"Otče, Otče drahý! Dvor tvoj mal aj majstra?"

"Dvor môj majstra nemá . . Čakálieň tiež nemám,
kl'učiarov tu nieto, prístup vol'ný ku mne.
Purpur nevábi tu, nadrod nie a nie mam.
Zobjem všetkých, čisto prídu, či kajúcne.
"Otče, slyš! Som vraždu spáchal, idúc k Tebe."

"So mnou v povstaní bol . . K srdcu čin ten neber!
Proti božským plánom vždy ktos' kosy klepe;
ak mier, tak povstania kryjú božský tiež smer.
. . . Dietky, a váš príchod proč tak oneskorý?"

"Oh, nie l'ahostajnosť . . . Otče, nie . . . než zápas,
zápas každým krokom násilia, lži s chóry.
Borcovali sme ač priviazaní za pás . . .
Otče, otče, reč nám: iným vol'ný proč vzlet
ku výšavám, ku Tebe? A nás vždy čos' mrví,
hamuje vždy ktos' od tisícerích už liet.
Každý krok náš k Tebe proč len liatim krvi?"

"Priatelia vy moji . . ."
Slová zstriasly té nás
celým bytím . . . Chvevá zhykla Premilená.
A mne zalial zraky preradostný sĺz jas . . .
Srdcom, vesmírom zne sloviec božských zvena:
"Priatelia vy moji, l'ud môj, l'úbo moja!"

Snijeme si s Milou v teplom Boha lone;
sladko — sladko sniť tu po tak trápnom shone.

VO TVORCA LONE.

V panenstve výšav večitých
— kde Otca lono slastne hovie —
ta, vo svätyni vesmíra:
zne rytmom milcov nežný dych,
hož' ťaží blahá nadmiera.
Pri srdci srdce . . . Zlatá niť,
niť večnosti ich spája.
Sám vesmír želie si tak sniť
ak snijú oni dvaja.

Vznešená žitia premena!
— Ľaď, perla jagá, berla plesá. —
Tok slzistý, tiež biedy hôl
sa v perlu, v berlu vymenia
a rozžiaria sa kol do kol . . .
Anjelov srdce závidí
ten Otca božský lôn,
sniť v akom budú ubití,
keď skončia trápny shon.

Ubitých stony, náreky,
— a plakal viac kto, nežli Slavian? —
vlejú sa v večný ples;
a jak tón flauty premäkký
zavznejú zvučne dnes.
Tá symfónia plesavá
milencov v slastnom objatí,
tu v Otca lone uspáva
a v klud kúzelný zachvatí.

Slyš! svety staré a nové
— tie hviezdy, luny, štedré slnká —
hold slávy rujne volajú . . .
V malučkom Zeme ostrove
— kde zrady za chlieb páchajú —
žiť s' neboj Slavian po svojsky,
v braterskom svätom objatí . . .
Boh čaká s lonom, a s bozky,
zavítaš keď sem uhnatý.

OTEC POVZBÚDZAL NÁS.

"Hor, dietky, hore!" Otec povzbúdzal nás.
"Kraj, v ktorom srdce moje som zanechal,
trápi sa, dusí dychy nesváru kal,
vzlet duší imanií upútal väz . . .
Rod volá spanilý, rod vás vyčkáva.
Pst, slyšať, baršúnna ak šepce tráva,
ak záhrad kvety, ako rieky v sbore
vás túžobne zvú — zvú . . . Hor', dietky, hore!"

"Keď rod narieka, nebo ma neteší;
po Tatrách nyjem, máram, mriem rod zobjať.
Najdrahšia, vstaňme, čas tu sa odobrať!"

Najdrahšej ručku vložiac v ruku moju,
ten Tvorca sviazal štólou milosti nás,
prsteňom skrášlil prst večného spoju;
z úst milostných vylial sa milostný hlas:
"Ste sviazaní; vás rozviesť moci nech niet.
Tam nadol trápnou púťou pozemských liet,
a tu vo večnom slávnožití kol' mňa:
vás spájať musí l'úbosť verná, plodná.
Ty v nej a ona v tebe, vy v Mne, Ja v vás!
Plň slávy, vrchol žitia bude váš sväz."

— Tri srdcia navždy nerozdielne jedno,
milostný, slávny túžob blahostán;
tri srdcia navždy triumfujú vedno!
Teší sa vesmír, hymnu hudie van. —

A zvonia pery mile ďal:
"Zvú Tatry . . .
Posolstvo vemte, hruď čo vždy rozjatrí,
posolstvo moje: Kraj môj kraj súladu.
Nech harfa Slávy ludí lad, nie zvadu,
vždy pieseň pejte bozkov a jednoty,
tu kol' Mňa vesmír len o týchto nôti.
To srdce moje, nechal čo som u vás,
zmámorí, skojí slávsky súladu jas.
Zpod Tatier ku mne rovno vedie cesta,
tak neblúď Slavian . . Pri mne máš ty miesta . . ."

A jak mi s nebies k Tatrám slietla mysel',
predstavil sa mi rod môj malých čísiel,
videl som l'udstva vel'ké oceány
a v nich l'ud môj, l'ud Tatier, kvapku ani;
zrel som ubíjať pravdu malých vše lžou
a hrať sa nešeredne s bôl'nou slzou.
Vše strachy o ten rod môj na mňa padly
a zvolal som ku Jeho nohám padlý:

"Náš Otče drahý! Nech cherubi chranní
ostrými mečmi strážia naše brány."
A jak On spatril moju vrúcnu slzu,
ni živú prosbu k nohám Jeho sklzlú,
vzrel v oči mi . . . Ten pohl'ad strely rúca
až podnes do hlbiek mojeho srdca.

"Chceš cheruba?" úst svätých zne ozvena,
"ten cherub slávska matka, tá milená . . .
Stáť bude ako strom života hojný
tak v tíši kl'udu, jak i v borbách vojny.
Ak stĺp ohnivý rod môj vyvolený
viesť ona bude cez vše žitia zmeny.
Je cisternou síl, viery blahostán;
jej kochaj báje, kochám i ja sám.
Tak cherub, Tatry moje l'úb i ich stráž,
bo tam Mi srdce vše-bohatství, vše-krás!

A cherub sklopil švarnú, umnú hlavu,
ja si ho objal a v ňom zobjal slávu
života: Tatry, Mliečnu, Tvorca — Boha . . .
A zžehnal nás Boh, zbozkal bozkom slastným.
V objatí tuhom v púť tak stupla noha
— v púť z lona Otca k krbom Tatier vlastným.

HLAS DUCHOV.

"O, Bože vel'ký, Otče náš,
čos' z lásky ku nám stvoril nás,
kde, kdeže teraz srdce máš?
Reč: komu si ho dal?"
"Tým malkým, bitým, ztrápeným,
vo slzách rabstva zrodeným,
kol' Tatier bratsky sijdeným
som srdce moje dal."

"O, Bože vel'ký, Otče náš,
čos' z lásky ku nám spasil nás,
kam Ty len večne pozeráš,
kde popásaš svoj zrak?"
"Na Tatier dumné braly,
na svätopyšné svaly,
v kraj báječný ač malý
— tam popásam svoj zrak."

ŽALM.

Bože, život žitia, plnosť dobra,
Stvoriteľu všetkých svetov, počuj nás!
Radosťou vždy našou myslieť o Tebe,
o ktorom nemyslieť nám nie je možno;
túžbou našou vždy je hľadať Teba,
ktorého najdú srdcia prosté, zbožné
a najsť ktorého značí najsť plň blaha.

Mysel' naša lieta lúčov na chrbte,
diaľky meráme za sekundu statisíc-míľové.
Rebrinou svetov prichodíme teraz,
krok náš vesmíra s vrcholu vedie,
vedie k Tebe, ktorho hľadá duša ľudská . . .
Prijmi vďačnú dietok vďačných poklonu!

Vo vesmíre bývaš a si viac než on,
náručie objíma Ťa jeho, ale nezobje,
svety sú Ti podnožkou a trónom vesmír.
Keď Ťa meráme, svetelné roky nestačia,
život celý ľudstva ani blk oka,
milionročia zemegule ani okamih,
a vek vesmíra ani jedna sekunda.

Bol si navždy, si a budeš:
bol si, nemáš počiatku, musel si byť,
blahá, svätá, dokonála si Ty prítomnosť,
sústava svetov keď sa pominie,
a keď vesmír uschne, Ti budeš.

Hybnul si prstom, vystrel si ruku — nastal vesmír,
s Tvojích dláň sa podnes kotúľajú svety,
prst Tvoj im určí, ukazuje cesty
a um Tvoj ich vriadil v rodiny nebeských telies.

Od nádychu Tvojho rastie vesmír,
Mliečnou sa denne cestou prechádzaš,
so súhvezdím rozhovory mávaš,
nové kreslíš z mlhovín svety,
zmeral's a odvážil vše telesá nebies,
všetky pochodil cesty od pólu k pólu,
noha Tvoja kročí s Cassiopei na Sírius,
odtiaľ krásny na Eridanus,
s Herculesa na Arctur a na Sagittar.
Stotisíc-milion hviezd tvorí Galaxiu,
stotisíc-milion Galaxij jeden vesmír . . .
Hviezdy drahé! krem Boha kto vás spočíta?
Rýchlosť, diaľky! Krem Boha kto vás zmerá?
Veky, časy! Krem Neho kto vás uhádne?

Um Tvoj v dielni pracuje zavždy,
atom Ťa chváli, elektron prespevuje
a protony, keď ich kálaš, sa Ti klonia.
Vyšší si nad klenby nebeských nebies,
hlbší si nad priepasti pekelných pekiel.
Zemegul'a len žubčok, slnka súhvezdie
jedno len koliečko v Tvojich hodinách.

Ďaleké včerá, dnešné dnes, ďaleké zajtrá
históriu tvoria vážnu l'udstva celého,
ale pred Tebou sú any život bubliny,
ani lesk zlatej rybky ponad vodou.

Prehovoril's a sa všetko stalo, čo je;
na Tvoj rozkaz z ničoho vystúpil vesmír.
Ty si plánoval mapu krajín nebeských,
Ty si stavitel'om palácov hviezd,
ktorých krásu sbory obdivujú anjelské
a um geniov ustavične ich skúma.

Na základoch umu Tvojho spočíva všetko,
vše končiny pejú o múdrosti Božej,
moc Tvoja sa sprevádza so svätosťou
a dobrote Tvojej vesmír hold oddáva.

Si láska, oceánom všetkej lásky,
výkvetom ktorej stalo sa slnce,
naša zemeguľa je jej objemom,
ľudstvo a my jej bozkom.
Spravodlivosť Tvoja poklesky keď sčíta,
výrok nech láska vynesie Tvoja!

BOH MÔJ.

Počujte, aký je Boh môj!

V nesmiernom vesmíre so hviezdy na hviezdu
l'ahunko kročí,
stúpajúc s stiebelka v stiebelko rád nohu
v pažití zmočí;
zahorí nesmierne, ak slnko v útrobách,
lásky plam rúca,
ale i blkom sviec môžeme odmerať
l'úbenie srdca;
prebýva so svojou podstatou v protone
celučký celý,
končiny vesmíra nehodné zobjať Ho,
nad nimi velí;
za rána, na večer ozve sa slávika
pieseňkou svätou,
a je čas, zahrmí keď mi On nebeských
povstaním svetov;
pozeral na mňa On a ja zas na Neho
očami ohromných slniek,
stalo sa, že sme sa uzreli pri lune,
vo ihre rosnatých vlniek.

JE DEŇ.

Je deň, deň krásny, svätotajnostný . . .
Zpäť spiechame si cestou Mliečnou,
tou cestou bielou spaniloduší
— zpäť domov, v zem, v kraj najsladších snov . . .
Je deň, deň krásny, svätotajnostný.

Za nami Otec — Tvorca chlúbne zre,
žiar, milosť sieva našou dráhou.
Plášť odieva si ľavou vesmíra
a vále dáva zasa pravou.
. . . Za nami Otec — Tvorca chlúbne zre.

Bozk Boha — otca krášli náčelie . . .
Kratučký život zbledlej Luny
a láska zorníc, oheň veľslniek
sŕdc hĺlbkou rytmom morským vlní
a pocel Boha krášli náčelie.

Ak si kročíme, stúpa s nami Boh . . .
Kročíme, akby rieky hnaly
a srdce bolo vírny oceán
a kosti boly živé skaly
— tak slávne, ako s kými stúpa Boh.

Ľaď, slnká hrajú božskokúzel'ne,
si tančia hviezdy, pejú luny,
s hurhajom svätia všetky nebesá,
aj krok náš rytmom svetov zuní.
Ľaď, slnká hrajú božskokúzel'ne.

Vyhoply Tatry, Tatry prekrásne . . .
"Hoj, milenče môj" zhesla ona,
"zri, rodný náš kraj, jediný náš raj,
— tá postel' Boha kvetná, vonná:
vyhoplé Tatry, Tatry prekrásne."

Sme Bohatí, sme Kroezi šťastliví,
bohatstvom naším je ten Tatier svet,
svet opojných snov, vášní večných.
. . . A s Mliečnej slyšať celý vesmír peť.
"Ste bohatí, ste Kroezi šťastliví."

FINÁLE.

Prešiel som s Milou cestu Mliečnu,
zrúc Boha, zlial ma večný svit;
od onej chvíle zvú ma túžby,
chce s' mi milovať a chce žiť.

Tam hore život piesňou zvučí
a vesmír — večný trubadúr,
tam smrti niet, len všetko s' mení,
nepadá v čelá hrubá chmúr.

Tam odchod — príchod, veky — mladosť,
cieľ — snadnosť a boriť sa — mier,
tam všetko ani objem dvojčiat,
ni spájanie manželských pier.

Ľud Tatier, zdraví teba Mliečna,
ba sám Boh . . . každý svetov roh.
. . . . Boriť sa treba, treba s' ľúbiť
— to odkazuje Tvorca — Boh.

SOZNAM

Strana
Úvod 5
Vysvetlenie 7
Preludium 11
Noc prehlboká 12
Ku novým svetom 14
Tyran 16
Čo bude s nami? 20
Za hranicami Zeme 23
Pred Slnkom 25
Pred Lunou 27
Pred Zornicou 30
Mliečna Cesta 32
Na Mliečnej Ceste 35
Padajúce hviezdy 37
Bál Hviezd 38
Z tajného portála 39
Mladé svety pred sieňou 41
Staré svety 42
Nič nezanikne 44
Chorál 45
Spasiteľ 46
V svätyni vesmíra 47
Pred Tvorcom 49
Veliký Boh malých 52
Vo Tvorca lone 55
Otec povzbúdzal nás 57
Hlas duchov 60
Žalm 61
Boh môj 65
Je deň 66
Finále 68